

The Relationship Between Parental Participation and School Administration in a Secondary Educational Service Area

Nutchaya Khidsumran^{1*}, Apirat Jaojang², Naitawan Kamhom³, & Sopee Wiwatchankij⁴

¹ M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand

² M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand

³ M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand

⁴ M.A. (Educational Administration), Thongsook College, Thailand

* Corresponding author. E-mail: nutchaya0804@gmail.com

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of parents' participation, 2) study the level of parents' involvement in school administration, and 3) examine the relationship between parental participation and school administration in a Secondary Educational Service Area Office. The sample comprised 385 parents selected through simple stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient 0.972. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that: 1) Overall parental participation was at a moderate level, with benefit participation having the highest mean, followed by evaluation participation, operational participation, and decision-making participation, respectively. 2) Overall, parents' involvement in school administration was at a moderate level, with academic affairs administration having the highest mean, followed by general administration, personnel administration, and budget administration, respectively. 3) Parental participation had a positive relationship with parents' involvement in school administration at a high level, with a correlation coefficient of 0.775, statistically significant at the .01 level.

Keywords: Parental Participation, School Administration, Relationship

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง

นัฐชา คิตสำราญ^{1*}, อภิรัฐ เจาะจง², ในตะวัน กำห่อม³, และโสภี วิวัฒน์ชาญกิจ⁴

1 ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา), วิทยาลัยทองสุข

2 ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา), วิทยาลัยทองสุข

3 ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา), วิทยาลัยทองสุข

4 ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา), วิทยาลัยทองสุข

* Corresponding author. E-mail: nutchaya0804@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน 2) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 385 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.972 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคลากร และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองในทิศทางบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.775 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, การบริหารสถานศึกษา, ความสัมพันธ์

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม สถานศึกษาจึงไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้โดยลำพัง แต่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการจัดการศึกษา (วิชัย ตันศิริ. 2560) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 มาตรา 39 และมาตรา 40 ที่มุ่งเน้น การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

อย่างไรก็ตาม สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษายังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ มีลักษณะเป็นเพียงการรับรู้หรือรับทราบข้อมูลเท่านั้น ยังขาดการมีส่วนร่วมในระดับที่ลึกซึ้งกว่า เช่น การร่วมกำหนดนโยบาย การร่วมตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ บัวเทศ (2563) ที่พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย

จากการศึกษาของ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2563) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศขององค์กร และความพึงพอใจในการทำงานของครู สอดคล้องกับประภาพรณ รักเลี้ยง (2563) ที่ทำการวิเคราะห์ห่อถักงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในประเทศไทย โดยรวบรวมงานวิจัยจำนวน 48 เรื่องในช่วงปี 2553-2562 พบว่า ค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง

การบริหารสถานศึกษามีการแบ่งโครงสร้างภายในตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ครอบคลุมการบริหารใน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552) ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในแต่ละด้านอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งประสบการณ์ ความรู้ ความตระหนัก และโอกาสที่ได้รับจากสถานศึกษา

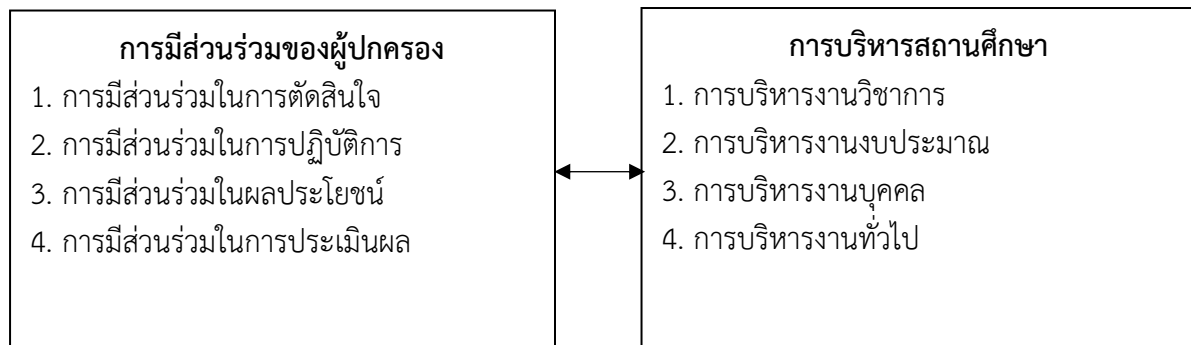
จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ การมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการบริหารสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ที่นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนดำเนินการ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น และได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยจัดทำรายงานผลการวิจัย จากการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และการจัดทำข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert

Scale) ครอบคลุมการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2. นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้เชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9718

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้ โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1977)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แห่งหนึ่ง ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

สูงกว่า 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.71-0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30-0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ได้เข้าร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการใช้สื่อต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม แสดงความคิดเห็นและเสนอเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การติดตามผลการเรียนของนักเรียนจากครูประจำชั้นเป็นประจำ อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานบุคลากรอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม ผู้ปกครองเพื่อให้ข้อเสนอแนะกับผู้บริหารและครูในเรื่องต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนในการจัดหารายได้ในการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น ทอดผ้าป่าหรืองานกุศลต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การใช้ส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองสูงสุด โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองรองลงมา โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองน้อยที่สุด โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการบริหารงานวิชาการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการใช้ส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การใช้ส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษายังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร์ วงษ์ทอง (2559) ที่พบว่า การใช้ส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านปะอุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับแนวคิดของ อรทัย ก๊กผล (2562) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การริเริ่ม การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการได้รับข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์จากโรงเรียน เพื่อรับทราบความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็นการมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม และส่วนตัวส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนเท่าที่ควร หรืออาจเป็นเพราะผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา

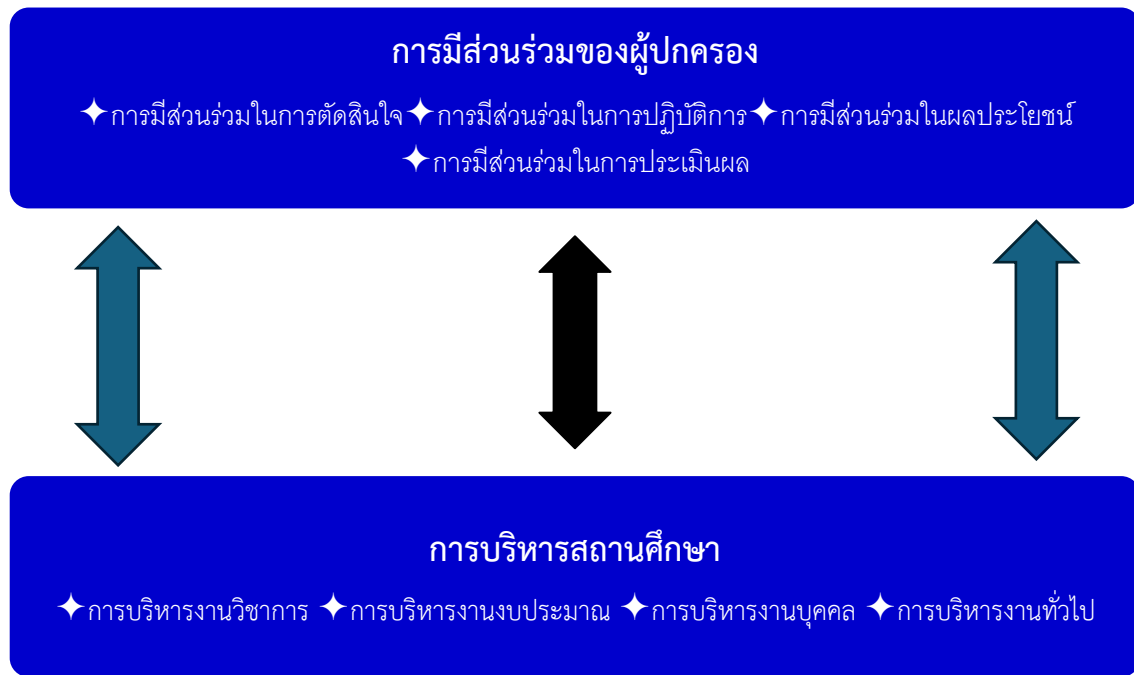
2. ระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน หรือสถานศึกษาอาจยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานด้านต่างๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลานเป็นอันดับแรก จึงมีส่วนร่วมในด้านวิชาการมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการติดตามผลการเรียนของนักเรียนจากครูประจำชั้นเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัชร์ เลิศจำนงค์ (2556) ที่พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามากที่สุดคือด้านวิชาการ และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมองว่าการบริหารงานงบประมาณเป็นเรื่องของฝ่ายบริหารโรงเรียนโดยตรง และอาจมีความเห็นว่าตนเองขาดความรู้ความชำนาญในด้านนี้ ประกอบกับโรงเรียนอาจมีการเปิดเผยข้อมูลด้านงบประมาณน้อยหรือไม่ได้เปิดโอกาสให้

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องการเงินเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร์ วงษ์ทอง (2559) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้น จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความผูกพันกับโรงเรียน ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษามากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2563) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนนอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองสูงที่สุด โดยเฉพาะกับด้านการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองที่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน มักจะให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการใช้งบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา สุขารมณ และคณะ (2563) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการติดตามประเมินผลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับสูงส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานของโรงเรียนเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาโดยตรง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล กับการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการสถานศึกษาอันจะไปสู่การบรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตัวแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรเพิ่มโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน

2. สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณมากขึ้น โดยเปิดเผยข้อมูลด้านงบประมาณ การเงิน และการจัดซื้อจัดจ้างให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างโปร่งใส และเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและงบประมาณมาเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นคณะกรรมการในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน

3. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทันสมัย และเข้าถึงผู้ปกครองทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึง เช่น การใช้แอปพลิเคชัน การส่งข้อความผ่านระบบออนไลน์ การจัดทำจดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

4. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการเป็นวิทยากรท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน หรือโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในบริบทที่แตกต่างกัน
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ณัฐพัชร์ เลิศจำนงค์. (2556). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายแม่เปิงบรรพต อำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. *พินเนศวร์สาร*, 8(2) 119–129.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2563). การวิเคราะห์ห่อถักมานงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในประเทศไทย. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 15(1), 50-65.
- วรินทร์ วงษ์ทอง. (2559). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านปะอุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วิชัย ต้นศิริ. (2560). *อุดมการณ์ทางการศึกษา: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชญ บัวเทศ. (2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 9(2), 169-183.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2550). *การประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร SMART SCHOOL*. กรุงเทพฯ : ขมมสมทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ขมมสมทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 10(1), 123-137.

อรรถัย กักพล. (2562). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

Cohen J. and Uphoff, N. (1980) "Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity", *World Development*, 8: 213 -235.